

## MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS VESILINTUJEN HÄMÄRÄMETSÄSTYKSEN KIELTÄMISESTÄ METSÄSTYSVUOSINA 2023–2026

### Pääasiallinen sisältö

Elinympäristöjen muutos ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen vaikuttavat merkittävästi vesilintukantoihin ja siten myös mahdollisuuksiin hyödyntää niitä metsästämillä. EU:n biodiversiteettistrategiassa kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat sitoutuneet pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden vähenemisen vuoteen 2030 mennessä. Useiden riistasorsien kannat taantuvat. Vesilintukantojen taantuma on välttämätöntä pysäyttää. Metsästyksistä on harjoitettava kestävä käytön periaatteella niin, että kantoja ei vaaranneta. Taantuvien vesilintulajien metsästyksistä on rajoitettava varovaisuusperiaatteella, jotta metsästyksellä ei entisestään heikennä kantojen tilaa.

Monet vesilintulajit muistuttavat toisiaan rakenteellisesti ja kooltaan, ja huonoissa valaistusolosuhteissa niiden erottaminen esim. lentokuvion perusteella on vaikeaa kokeneellekin lintuharrastajalle tai metsästäjälle. Lajien erottamisen vaikeus on tunnistettu useissa maissa, joissa metsästyksellä hämäräaikaan on jo rajoitettu.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin vesilintujen metsästyksellä auringonlaskua seuraavan tunnin päättymisestä auringonnousua edeltävän tunnin alkuun asti.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla osaltaan varmistaa, että vesilintukannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Lisäksi tavoitteena on, että metsästyksen säätely noudattaa kestävä käytön periaatetta ja metsästyksellä olisi eettistä ja vastuullista. Vesilintujen hämärämetsästyksen kiellon tavoitteena on, että lintujen lajintunnistukselle on metsästyksen yhteydessä riittävät valaistusolosuhteet, mikä vähentäisi todennäköisyyttä ampua rauhoitettuja lajeja vahingossa. Toisaalta se mahdollistaisi myös paremmin jättää vapaaehtoisesti ampumatta taantuneita metsästettäviä lajeja.

Hämärämetsästyksen kieltämisen positiivisia vaikutuksia ovat lajintunnistuksen ja amputilanteen parantuminen, sekä sosiaalisen kestävyuden paraneminen. Vesilintujen aktiivisin iltalentolo ajoittuu hämäräaikaan, joten hämärämetsästyksen kieltäminen todennäköisesti pienentää saaliita.

## 1 Nykytila

### *Vesilintukantojen tila ja lajien metsästyksellä*

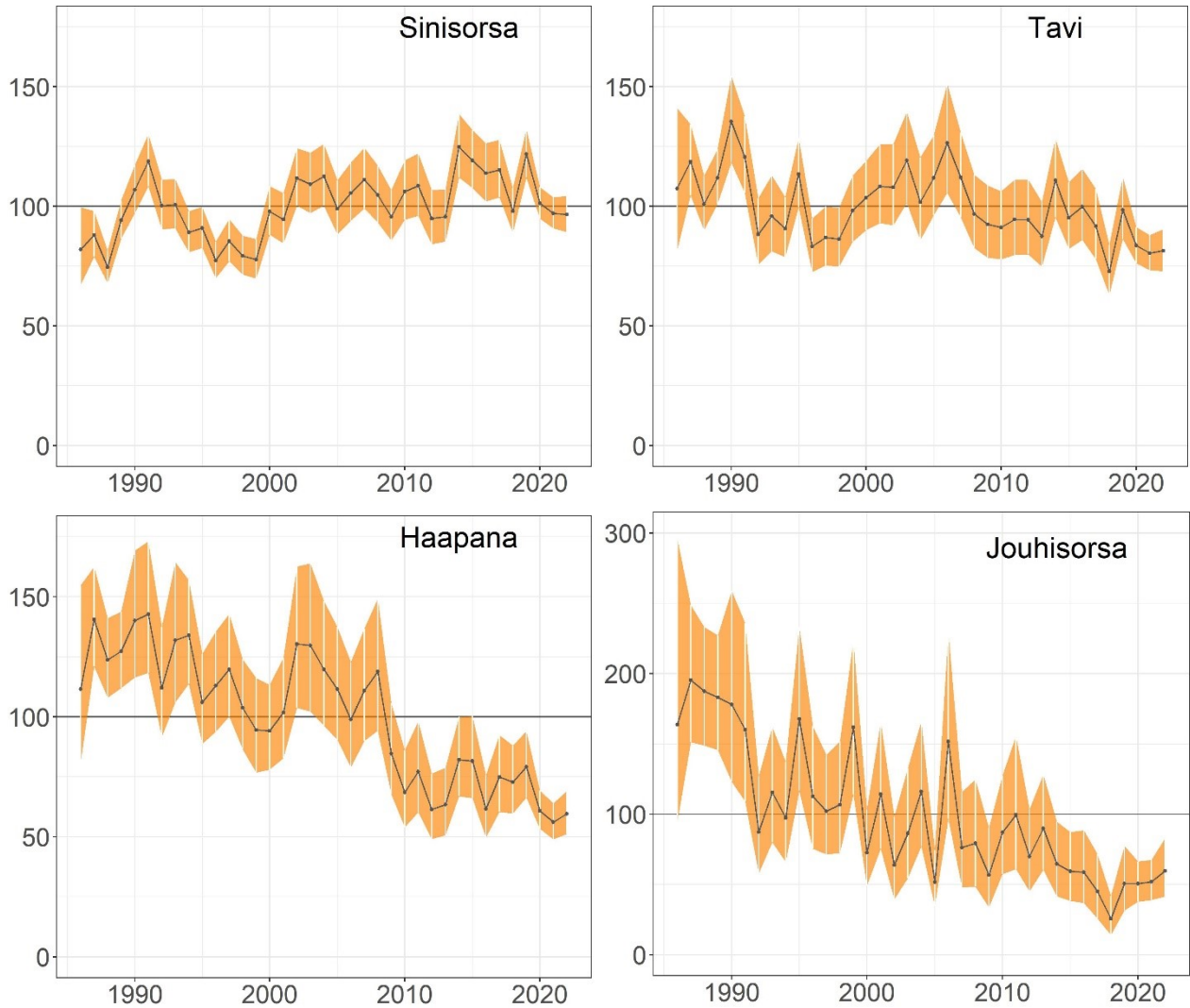
Luonnonvarakeskuksen ja Luonnontieteellisen keskusmuseon vesilintulaskentojen perusteella<sup>1 2</sup> sinisorsan pesimäkanta on ollut pitkällä aikavälillä kasvussa, mutta 2010-luvun puolivälissä kasvu taittui. Viimeisen kymmenen vuoden (2013–2022) aikana kannankehityksessä on havaittavissa laskua -13 %. Kanta oli 2022 kuitenkin pitkän aikavälin (1986–2022) keskiarvon tuntumassa. Tavin pesimäkanta on taantunut sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä ja oli vuonna 2022 19 % pitkäaikaista keskiarvoa pienempi. Telkän pesimäkanta on taantunut pitkällä aikavälillä, mutta viimeisen kymmenen vuoden aikana ei ole tunnistettavaa muutosta valtakunnallisessa pesimäkannan koossa. Kanta pieneni hieman vuodesta 2021 ja pysyi edelleen pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella. Haapanan pesimäkanta on taantunut voimakkaasti ja lähes yhtäjaksoisesti 1990-luvun

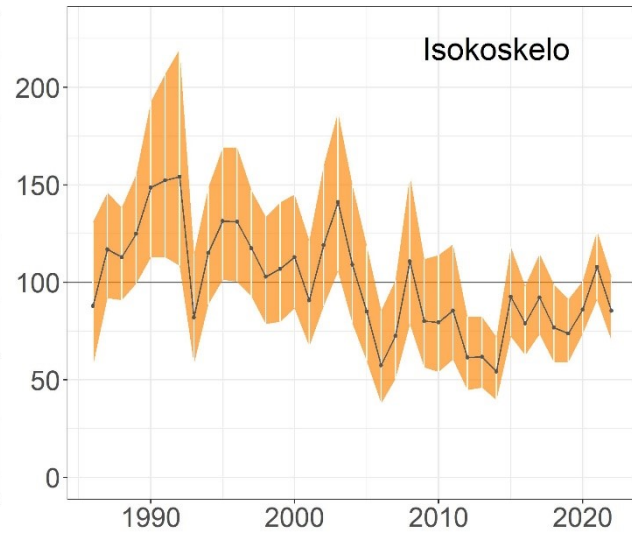
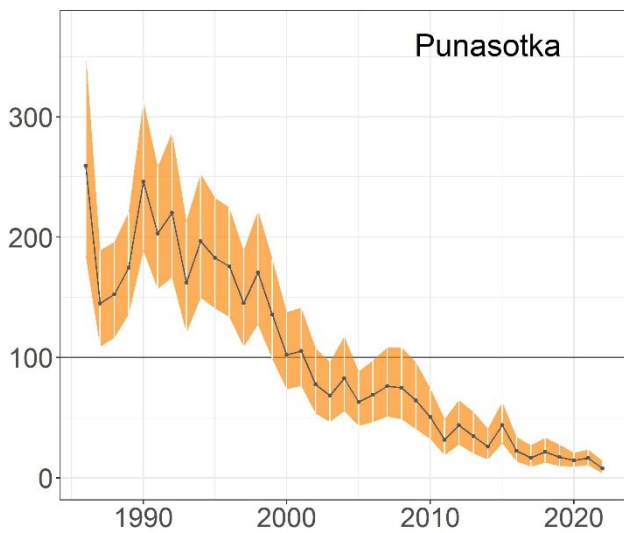
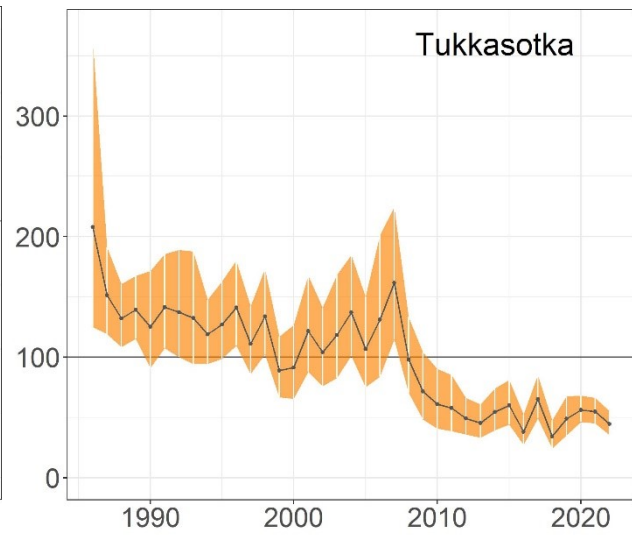
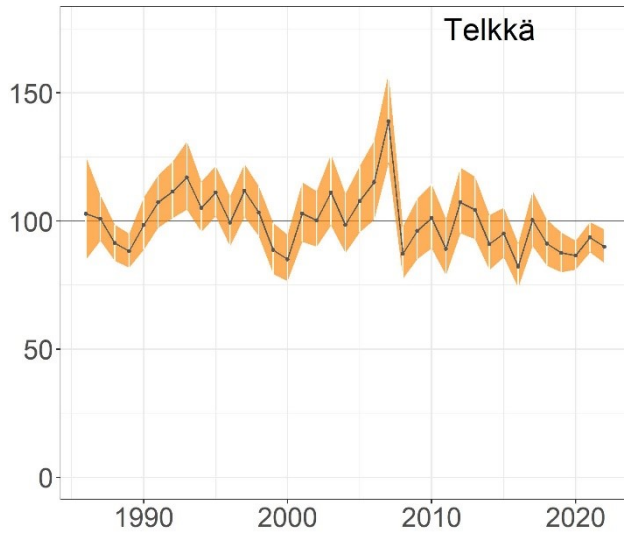
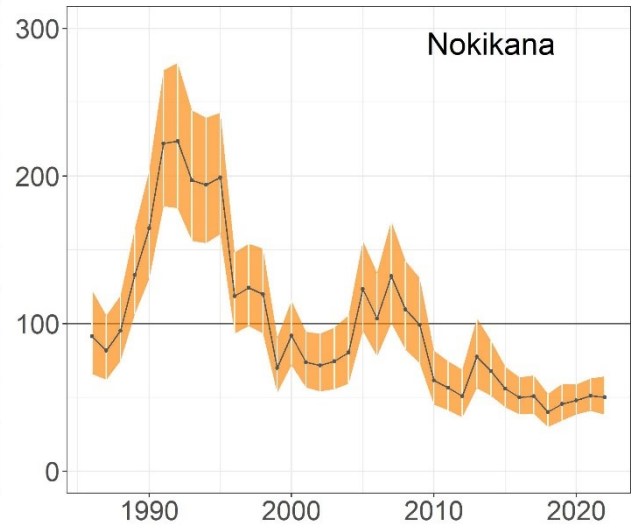
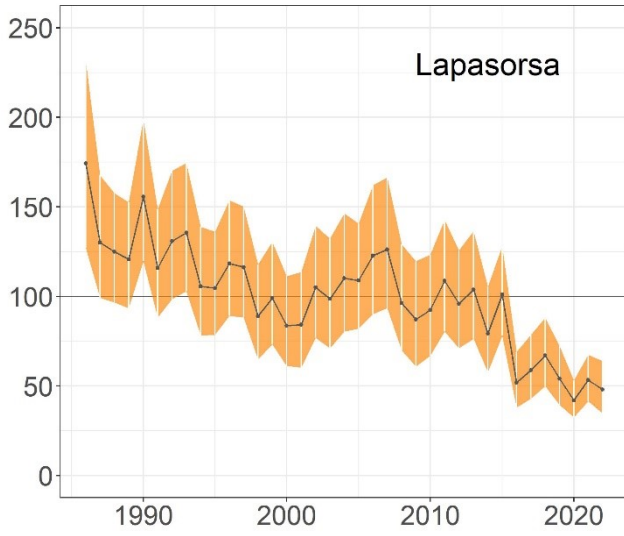
<sup>1</sup> Luonnonvarakeskus. 2021. Pesivien vesilintuparien määrä on viime vuoden tasolla, sinisorsalla erinomainen poikastuotto. Uutinen 17.8.2021. <https://www.luke.fi/fi/uutiset/pesivien-vesilintuparien-maara-on-viime-vuoden-tasolla-sinisorsalla-erinomainen-poikastuotto>

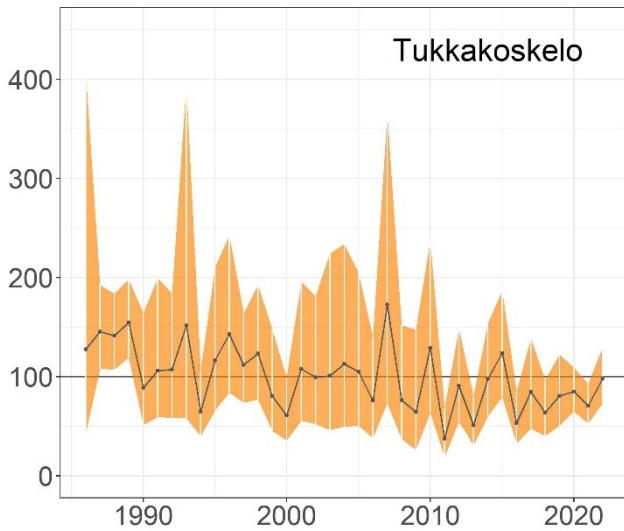
<sup>2</sup> Piha, M., Lindén, A., Lehikoinen, A. & Rajala, T. 2022. Vesilintuseurannan tulokset 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 66/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 19 s. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-484-5>

puolivälistä lähtien. Pesimäkantaindeksi putosi vuonna 2021 koko seurantajakson alhaisimmalle tasolle ja on edelleen 2022 liki samalla tasolla.

Harvalukuisempien ja jo pidemmän aikaa taantuneiden riistavesilintujen: jouhisorsa, tukkasotka, lapasorsa, heinätavi, nokikana ja punasotkan kantojen taantuma on jatkunut jo yli 15 vuotta.







Kaavio 1. Luonnonvarakeskuksen ja Luomuksen vesilintukantojen seurannan tulokset 1986-2022.

Monet vähenevistä riistavesilinnuista ja myös joukko yleisiäkin riistalajeja on listattu uhanalaisiksi joko Suomessa, Itämerellä, EU:ssa tai maailmanlaajuisesti: haapana, jouhisorsa, tukkasotka, lapasorsa, heinätavi, nokikana, punasotka, metsähanhi, haahka ja allii (maailmanlaajuisesti).

Laji	Suomen kanta			Kannan muutos EU:n lintudirektiivin raportti		Suomen UHEX
	Paria	Muutos % 1986-2022	Muutos % 10 v. 2013-2022	Pitkä aikaväli (lintudir.) 1986-2018	Lyhyt aikaväli (lintudir.) 2007-2018	
Sinisorsa	238 000	+24 %	-13 %	+26 %	-4 %	LC
Tavi	204 000	-20 %	-19 %	-18 %	-20 %	LC
Haapana	36 500	-56 %	-19 %	-51 %	-46 %	VU
Jouhisorsa	10 500	-74 %	-32 %	-79 %	-61 %	VU
Lapasorsa	8 800	-60 %	-53 %	-31 %	-38 %	LC
Heinätavi	1 000			-65 %		VU
Telkkä	122 000	-11 %	-8 %	-11 %	-24 %	LC
Tukkasotka	120 000	-75 %	-2 %	-61 %	-45 %	EN
Punasotka	675	-95 %	-71 %	-92 %	-86 %	CR
Isokoskelo	33 700	-43 %	+46 %	-2 %	+32 %	NT
Tukkakoskelo	31 600	-43 %	+15 %	-18 %	-22 %	NT
Nokikana	2 900	-71 %	-33 %	-71 %	-72 %	EN
Metsähanhi	1 700			x	=	VU
Merihanhi	6 600			+666 %	+13 %	LC

Kanadanhanhi	5 700			+782 %	+117 %	LC
Haahka	108 500			-24 %	-22 %	EN
Alli	1 750			x	x	NT

**Taulukko 1.** Suomen vesilintukantojen parimäärä, kannan muutos vuosina 1986-2022 ja 2013-2022 Luonnonvarakeskuksen ja Luomuksen vesilintuseurantojen perusteella, kannan muutokset EU:n lintudirektiivin raportissa 2013-2018 sekä viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (UHEX): LC=elinvoimainen, NT=silmälläpidettävä, VU=vaarantunut, EN=erittäin uhanalainen, CR=äärimmäisen uhanalainen.

Vesilintukantojen vähenemisen tärkeimpinä syinä on pidetty niiden elinympäristöissä tapahtuneita muutoksia, kuten liikaa rehevöitymistä ja petojen saalistusta (Pöysä ym. 2013, Lehikoinen ym. 2016). Vierasperdoista etenkin supikoira on runsastunut ja levittäytynyt entistä laajemmalle alueelle, ja supikoiran saalistuksella tiedetään olevan negatiivinen vaikutus vesilintujen poikastuottoon (Väänänen ym. 2007). Luontaisista pedoista ketun määrät ovat vähentyneet Luonnonvarakeskuksen riistakolmiolaskennoissa (Luonnonvarakeskus 2022) ja variksen Luonnontieteellisen keskusmuseon seurannoissa (Väisänen ym. 2018). Voimakkaasti runsastunut laulujoutsen ei nykytietämyksen valossa ole vaikuttanut vesilintukantoihin negatiivisesti (Holopainen ym. 2022). Ilmastolliset tekijät voivat myös vaikuttaa vesilintukantoihin. Esimerkiksi yleisesti kannat kasvavat leutojen talvien jälkeen, jolloin talvikuolleisuus on oletettavasti alhaisempaa. Kuitenkin pitkäaikainen kannankehitys vesilinnuilla on ilmastonmuutoksen leudontamista talvista huolimatta negatiivinen, viime aikoina jopa kosteikkojen yleissorsalla sinisorsallakin, mikä viittaa siihen, että kannanlaskun taustalla on jokin muut tekijät kuin ilmastomuuttajat (Pavon-Jordan ym. 2022). Vesilintujen metsästyksellä voi olla myös merkitystä vesilintukantoihin. Esimerkiksi vuosina 1986-1997 Suomessa eniten metsästetyillä vesilintulajeilla oli kaikkein negatiivisin kannankehitys (Pöysä ym. 2013).

Yleisimpien riistavesilintujen saalismäärät ovat laskeneet viime vuosikymmeninä. Yleisimmän saalislajin, sinisorsan saalis määrä on viimeisen kymmenen vuoden aikana laskenut noin 265 000 linnusta noin 200 000 lintuun, eli vähentynyt 25 %. Saalistilasto perustuu Luonnonvarakeskuksen vapaaehtoiseen otantakyselyyn metsästäjille. Myös harvalukuisten vesilintulajien saalismäärät ovat vähentyneet, mikä heijastaa todennäköisesti kannoissa tapahtunutta taantumaa.

Laji	Suomen kanta		Kannan muutos EU:n lintudirektiivin raportti		Saalis 2010-2019		Suomen saalis 2010-2019 suhteessa AEWA-populaatioon
	Paria	Muutos % 10 v. 2013-2022	Pitkä aikaväli (lintudir.) 1986-2018	Lyhyt aikaväli (lintudir.) 2007-2018	Min	Max	Max saalis %
Sinisorsa	238 000	-13 %	+26 %	-4 %	157 600	282 400	4-6 %
Tavi	204 000	-19 %	-18 %	-20 %	77 500	126 200	19 %
Haapana	36 500	-19 %	-51 %	-46 %	18 400	38 500	3 %
Jouhisorsa	10 500	-32 %	-79 %	-61 %	1 800	7 400	10 %
Lapasorsa	8 800	-53 %	-31 %	-38 %	800	4 300	5-6 %

Heinätavi	1 000		-65 %		(yhd. tavi)	-	
Telkkä	122 000	-8 %	-11 %	-24 %	27 000	52 500	3-7 %
Tukkasotka	120 000	-2 %	-61 %	-45 %	400	3 400	0,4 %
Punasotka	675	-71 %	-92 %	-86 %	100/0 <sup>3</sup>	2 200	1,5 %
Isokoskelo	33 700	+46 %	-2 %	+32 %	1 400	5 100	2-3 %
Tukkakoskelo	31 600	+15 %	-18 %	-22 %	100/0 <sup>4</sup>	3 700	2-4 %
Nokikana	2 900	-33 %	-71 %	-72 %	0	1 100	0,1 %
Metsähanhi	1 700		x	=	100/0 <sup>5</sup>	5 100	5-6 %
Merihanhi	6 600		+666 %	+13 %	3 000	8 900	1 % 7 %
Kanadanhanhi	5 700		+782 %	+117 %	3 200	8 500	-
Haahka	108 500		-24 %	-22 %	1 100	7 100	0,7-1,2
Alli	1 750		x	x	1 800	19 400	1,2 %

**Taulukko 2.** Suomen vesilintujen pesimäkanta, kannan kehitys EU:n lintudirektiivin raportissa 2013-2018, pienin ja suurin vuosittainen metsästysaalis vuosina 2010-2019 ja suurin vuosittainen metsästysaalis suhteessa AEWA-populaatioon.

Vesilintujen metsästyksen osallistuvien metsästäjien määrä on viime vuosikymmenellä vähentynyt noin neljänneksellä 79 000 metsästäjään ja entistä pienempi osa metsästäjistä saa aiempaa suuremman osan vesilintusaaliista (Pellikka ym. 2018).

Suomen vesilintujen metsästysaaliit ovat osalla lajeista erittäin suuria verrattuna kotimaassa pesivän kannan kokoon, mutta tavin ja jouhisorsan osalta erittäin suuria myös suhteessa kansainväliseen AEWA:n pesimäpopulaatioon (Taulukko 2). Näiden tarkasteltujen kantojen lisäksi Suomessa tapahtuva metsästys voi kohdistua osittain myös muihin muualla pesiviin, syksyllä Suomen kautta muuttaviin kantoihin. Metsästyksen kestävyysvarmistamista vaikeuttaa, että ei tiedetä tarkkaan, millä tavalla metsästysverotus kohdistuu eri kantoihin.

Laji	2020	2021	2022
Sinisorsa	194 700	186 700	ei saatavilla
Tavi	49 000	68 100	ei saatavilla
Telkkä	32 000	19 000	ei saatavilla
Haapana	4 034	3 389	2 958
Jouhisorsa	804	775	831
Lapasorsa	406	436	419
Heinätavi	821	647	514
Tukkasotka	146	179	177
Isokoskelo	306	187	163
Nokikana	48	55	29
Haahka	327	257	150
Alli	596	424	294
Kanadanhanhi	5 900	4 300	ei saatavilla

**Taulukko 3.** Vesilintusaalis Suomessa vuosina 2020-2022. Yleisimpien lajien sinisorsa, tavin, telkän ja kanadanhanhen saalistilasto perustuu otantakyselyyn. Taantuneilla ja/tai harvalukuisilla lajeilla saalistilastoinnin

<sup>3</sup> Rauhoitettu vuodesta 2018-

<sup>4</sup> Rauhoitettu vuodesta 2018-

<sup>5</sup> Rauhoitettu 2014-2016

menetelmä vaihtuu vuodesta 2020 alkaen lakisääteiseen saalisilmoitukseen ja siihen perustuvat saalismäärät merkitty *kursiivilla*. Lähde: Luke (2020-2021), Suomen riistakeskus (2022).

## 2. Lainsäädäntö

### 2.1. KV- ja EU-tason lainsäädäntö

#### Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehty sopimus (AEWA)

Suomessa metsästettävät riistavesilinnut kuuluvat Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000), jäljempänä *AEWA-sopimus*, piiriin. AEWA-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa 1 on suojeluluokitus kullekin populaatiolle, jonka mukaan säädelty metsästys voidaan sallia säädeltyinä sarakkeen B lajeille ja C-sarakkeen lajeille, mutta pääsääntöisesti sarakkeen A luokitukseen kuuluvien kantojen metsästys olisi kiellettävä.

#### EU:n lintudirektiivi

Lintujen metsästystä säätelee myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvarain lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Kaikki riistavesilinnut kuuluvat lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II A-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon.

Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästää kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa A-osassa lueteltuja lajeja saa metsästää koko yhteisön alueella. Liitteessä II olevassa B-osassa lueteltuja lajeja saa metsästää niissä jäsenvaltioissa, jotka liitteessä on erikseen mainittu.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.

EU:n biodiversiteettistrategian myötä komissio on tehostamassa lintudirektiivin toimeenpanoa merkittävästi. Komissio toteaa, että biodiversiteettistrategian ydin on direktiivien tehokkaampi toimeenpano, joten se uhkaa käynnistää jäsenvaltioita vastaan valvontamenettelyjä, mikäli metsästys sallitaan, vaikka kantojen elvyttämiseksi ei tehdä riittäviä toimenpiteitä.

EU:n komission julkaisi 23.10.2020 ehdotuksen suunnitelmaksi ”Heikentyneessä tilassa olevien metsästettävien lintulajien suojelutilanteen parantaminen”. EU-tasolla taantuneita lajeja ovat mm. tavi, haapana, jouhisorsa, lapasorsa, heinätavi, tukkasotka, tukkakoskelo, punasotka ja nokikana. Komissio on perustanut vuoden 2022 alussa työryhmän taantuvien lajien elvyttämiseksi. Komissio vetoaa lintudirektiivin 7 artiklan velvoitteeseen, että ennen taantuvien lajien metsästyksen sallimista, jäsenvaltion on osoitettava, että metsästys on kestävä. Komissio korostaa lintudirektiivin tulkintaohjeen linjausta, että vähenevän lintulajin metsästys ei voi olla kestävä (juridinen edellytys metsästyksen sallimiselle lintudirektiivin 7 artiklassa), ellei se ole osana toimivaa hoitosuunnitelmaa, joka sisältää myös elinympäristöjen hoidon ja muita tarvittavia toimenpiteitä, joiden yhteisvaikutuksella taantuma lopulta pysähtyy ja kanta kääntyy elpymään.



Komission 7.11.2022 työryhmässä esittelemässä lähestymistavassa<sup>6</sup> esitetään metsästettävien taantuvien lajien<sup>7</sup> osalta sitä, että ne luokitellaan eri luokkiin, esimerkiksi lajeihin, joilla säilyvyys on kriittinen/tärkeä tekijä populaation dynamiikassa ja metsästyksen vaikutusta säilyvyyteen ei tiedetä (luokka 5). Lähestymistavassa on esitetty tällaisille lajeille toimenpiteet sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

EU:n lintudirektiiviä koskeva oikeuskäytäntö on otettava huomioon metsästyksen säätelyssä. Komission tulokintaohjeen mukaan<sup>8</sup> Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen johdonmukaisen oikeuskäytännön mukaan ”lintudirektiivissä ei anneta kansallisille viranomaisille oikeutta vahvistaa kyseisenlaisia, lintulajien perusteella porrastettuja päivämääriä, paitsi jos asianomainen jäsenvaltio voi kuhunkin erityistapaukseen soveltuvien tieteilisten ja teknisten seikkojen perusteella näyttää toteen, että metsästyskauden päättymispäivien porrastaminen ei estä niiden lintulajien täyttä suojelua, joihin tämä porrastaminen saattaa vaikuttaa”. Siksi yleisiä puolisukel-tajasorsalajeja erehdyttävän paljon muistuttavien yksittäisten taantuvien lajien suojelemiseksi perusteltu hämämetsästyksen kieltäminen olisi tarpeen säätää kattamaan kaikki vesilinnut, ellei voida osoittaa, että lajista erehdyttymisen vaara ei estä taantuvien lintulajien täyttä suojelua.

## 2.2. Kansallinen lainsäädäntö

### *Metsästyslaki ja sen nojalla annetut säädökset*

Metsästyslain (615/1993) 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävän käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetyllä vuosittaisella yleisellä rauhoitusajalla. Metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:n 1 momentin 16 kohdassa on säädetty kanadanhanhen, merihanhen, metsähanhen, heinäisorsan, tavin, haapanan, jouhisorsan, heinätavin, lapasorsan, punasotkan, tukkasotkan, telkän, nokikanan, lehtokurpan sekä naarashaahkan yleinen rauhoitusaika 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka. 17 kohdassa on säädetty uroshaahkan yleinen rauhoitusaika tammikuun 1 päivästä toukokuun 31 päivään. 18 kohdassa on säädetty allin, tukkakoskelon ja isokoskelon yleinen rauhoitusaika tammikuun 1 päivästä elokuun 31 päivään. Lisäksi metsästyslain 38 §:ssä on säädetty maa- ja metsätalousministeriölle toimivalta kieltää tai rajoittaa metsästyksen tilapäisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Sen estämättä mitä 1 momentin 16 kohdassa säädetään, saa kanadanhanhea ja merihanhea metsästä pelloilta elokuun 10 päivästä elokuun 20 päivään kello 12.00 asti.

Metsästyslain 38 § on muutettu 1.8.2017 voimaan tulevalla lailla (504/2017). Sen mukaan, jos riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästystä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästystä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnistemerkillä. Rajoitus tai kieltäminen voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kieltäminen tulee kumota ennen määräjän päättymistä. Rajoitus tai kieltäminen voi olla: 1) alueellinen; 2) ajallinen; 3) saaliseläimen sukupuolta koskeva; 4) metsästäjäkohtainen saaliskiintiö; tai 5) pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskeva. Rajoituksesta,

<sup>6</sup> Approach towards Annex II species not in a secure status. Overview of its implementation. Joseph van der Stegen, Nature Conservation Unit DG Environment. 2<sup>nd</sup> Meeting of the Task Force of the Recovery of Birds. 7.11.2022

<sup>7</sup> Review of data on Birds Directive Annex II species with non-Secure status. Version 8 – For the specifications of the contract on the recovery of birds. 26.4.2022. S. 45-47. <https://circabc.europa.eu/ui/group/e21159fc-a026-4045-a47f-9ff1a319e1c5/library/9e0cbe4a-ca32-4dfc-8014-6f8f205c7c98/details>

<sup>8</sup> Euroopan komissio. 2008. Luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (“lintudirektiivi”) mukaisesti harjoitettavaa metsästystä koskeva ohjeasiakirja. Helmikuu 2008. [https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wild-birds/hunting/docs/hunting\\_guide\\_fi.pdf](https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wild-birds/hunting/docs/hunting_guide_fi.pdf)



kiellosta tai tunnistemerkistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueelta rajoitus tai kiello koskee.

Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kiello tai rajoitus ennen määräajan päättymistä, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi. Käytännössä alueelliset rajaukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riistakantojen vuotuisen vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa metsästyslain muuttamisen yhteydessä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella on kielletty kokonaan punasotkan metsästys metsästysvuosina 2021-2023 (594/2021), rajoitettu allin metsästystä (592/2021) ja haahkan metsästystä (341/2022). Lisäksi on valmisteltu esitykset merihanhen ja metsähanhen metsästyksen kieltämisestä osassa maata edellisten vuosien rajoitusten jatkamiseksi pääosin samalla tavalla.

Saalistilastoinnin tarkentamiseksi metsästysasetuksen 5 a §:ssä on säädetty (asetuksen muutos 392/2018), että saaliiksi saadusta merihanhesta, metsähanhesta, haapanasta, jouhisorsasta, heinätavista, lapasorsasta, punasotkasta, tukkasotkasta, haahkasta, allista, tukkakoskelosta, isokoskelosta sekä nokikanasta on tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskuksen vahvistamalla lomakkeella tai sähköisen palvelun kautta Suomen riistakeskukselle. Saalisilmoitus on tehtävä seitsemän vuorokauden kuluessa eläimen pyydystämisestä. Saalisilmoituksessa on oltava seuraavat tiedot: 1) metsästäjän nimi ja metsästäjännumero; 2) pyydystettyjen eläinten määrä; 3) pyyntipäivämäärä; 4) kunta, jossa yksilö saatiin saaliiksi. Metsästäjä voi tehdä saalisilmoituksen helposti sähköisen Oma.riista.fi -verkkopalvelun kautta.

### **3 Vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategia – työryhmän ehdotus**

Maa- ja metsätalousministeriö on 24.5.2022 asettanut riistalintutarhauksen ja vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategiaa valmistelevalle työryhmälle (VN/11484/2022). Työryhmän ehdotus vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategiaksi valmistui helmikuussa 2023<sup>9</sup>.

Työryhmän ehdotuksessa todetaan, että osa vesilinnustuksen perinteisistä käytännöistä ja toisaalta viimeaikaisesta kehityksestä aiheuttavat ristiriitoja niin metsästäjäkunnan sisällä kuin metsästäjien ja sidosryhmien välillä. Riistavesilintulajien toisistaan poikkeavat kannanhoidolliset tavoitteet ja tarpeet, yhteiskunnan muuttuvat normit, vesilinnustuksessa tapahtuneet muutokset sekä muun muassa lintuinfluenssan leviäminen ovat johtaneet tilanteeseen, missä tähän asti käytössä olleet, erityisesti sorsien, metsästyssäätelyn mekanismit sekä voimallisen riistanruokinnan ja lintutarhauksen tautiriskien hallinta eivät enää toimi tarkoituksenmukaisella tavalla. Työryhmä ehdottaa, että tavoitteeksi asetettaisiin, että vesilintukantojen taantuma pysäytetään ja taantuneet kannat elvytetään elinvoimaisiksi. Kannankehitys käännetään selvästi positiiviseksi vuoteen 2030 mennessä: sinisorsa, tavi, haapana, jouhisorsa, lapasorsa, heinätaavi, telkkä, tukkasotka, tukkakoskelo ja nokikana. Kannankehitys käännetään vakaaksi vuoteen 2030 mennessä: punasotka, haahka ja alli. Näiden lajien kannanhoidossa tarvitaan myös vahvaa kansainvälistä yhteistyötä allin ja haahkan KV-hoitosuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Toisena tavoitteena vesilintujen metsästäjien osaamista, eettisyyttä ja vastuullisuutta lisätään.

<sup>9</sup> [https://mmm.fi/documents/1410837/0/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintutarhauksen+strategia\\_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+\(1\).pdf/75679f17-9e50-7d15-3a17-7fc3f8cd67f3/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintutarhauksen+strategia\\_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+\(1\).pdf?t=1678090937227](https://mmm.fi/documents/1410837/0/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintutarhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+(1).pdf/75679f17-9e50-7d15-3a17-7fc3f8cd67f3/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintutarhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+(1).pdf?t=1678090937227)

Työryhmä toteaa, että eri vesilintulajien kantojen tilassa on suurta vaihtelua, ja niiden kestävyys metsästysverotukselle on erilainen. Monet lajit muistuttavat toisiaan rakenteellisesti ja kooltaan, ja huonoissa valaistusolosuhteissa niiden erottaminen esim. lentokuvion perusteella on vaikeaa kokeneellekin lintuharrastajalle tai metsästäjälle. Lajien erottamisen vaikeus on tunnistettu useissa maissa, joissa metsästystä hämäräaikaan on jo rajoitettu. Usein käytetty rajoitus on tunti ennen auringonnousua, ja tunti auringonlaskun jälkeen. Lajintunnistuksen lisäksi paremmissa valaistusolosuhteissa ampuminen helpottaa etäisyyden arviointia lintuun, millä on suuri merkitys haavakoiden vähentämisessä. Lähestyvä lintu havaitaan aiemmin, mikä parantaa ampumatilannetta ja osumatarkkuutta. Myös haavakoiden etsiminen on helpompaa ennen pimeää. Hämärässä ampumisen sosiaalinen kestävyys on niin ikään heikko, ja aiheuttaa konflikteja metsästäjien ja paikallisten asukkaiden välillä.

Työryhmän toimenpide-ehdotuksiin sisältyy lainsäädäntömuutos hämärämetsästyksen kieltämiseksi tunti auringon laskun jälkeen ja jatkuen tuntiin ennen auringon nousua.

Muita ehdotettuja toimenpiteitä ovat lajikohtaiset metsästyskiellot, ensivaiheessa erityisesti taantuvien puolisuikeltajasorsien metsästysverotusta rajoitetaan tiukasti, keinotekoisien ravintohoukuttimen käytön rajoittaminen metsästyksessä, vesilintujen metsästykseseen kehitetään kannanvaihteluihin sopeutuva metsästyksen säätelyjärjestelmä sekä heikentyneiden elinympäristöjen parantaminen SOTKA-hankkeen ja Helmi-ohjelman toimenpiteiden mukaisesti: lintuvesien kunnostaminen ja hoito, kosteikkojen perustaminen, pesimärauhan turvaaminen tehokkaalla vieraspetotorjunnalla sekä riittävän laajan levähdysalueverkoston luominen.

#### **4 Vesilintujen hämärämetsästyksen kieltäminen metsästysvuosina 2023–2026**

Metsästyslain 38 §:n nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin vesilintujen metsästys auringonlaskua seuraavan tunnin päättymisestä auringonnousua edeltävän tunnin alkuun asti. Seuraavien riisitalajien kanta on heikentynyt pysyvästi tai tilapäisesti: tavi, haapana, jouhisorsa, lapasorsa, heinätavi, tukkasotka, punasotka ja nokikana. Sen lisäksi metsästyslain 38 §:n nojalla voidaan metsästystä rajoittaa tai kieltää myös, jos metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Vesilintujen metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttäisi, että lintujen lajintunnistukselle on olemassa riittävät valaistusolosuhteet, mikä vähentäisi todennäköisyyttä ampua vahingossa rauhoitettuja lajeja ja toisaalta mahdollistaisi myös paremmin jättää vapaaehtoisesti ampumatta taantuneita mutta metsästettäviä lajeja. Siksi yleisiä puolisuikeltajasorsalajeja erehdyttävän paljon muistuttavien yksittäisten taantuvien lajien suojelemiseksi perusteltu hämärämetsästyksen kieltäminen olisi tarpeen säätää kattamaan kaikki vesilinnut, mukaan lukien vielä tällä hetkellä vain lievästi vähentyneet lajit sinisorsa ja telkkä. Hämärämetsästyksen kiellon on myös valvonnan järjestämisen vuoksi oltava kaikki vesilinnut kattava.

Vesilinnulla tarkoitettaisiin heinäorsaa, tavia, haapanaa, jouhisorsaa, lapasorsaa, heinätavia, telkkää, tukkasotkaa, punasotkaa, nokikanaa, kanadanhanhea, merihanhea, metsähanhea, allia, haahkaa, isokoskeloa ja tukkakoskeloa.

Auringon nousu on se kellonlyömä, jolloin auringon yläreuna tulee esille horisontin takaa. Vastaavasti laskuaika on silloin, kun yläreuna häviää paikkakunnan horisontin taakse. Auringon nousu ja laskuajat vaihtelevat eri paikkakunnilla riippuen paikan sijainnista leveys- ja pituuspiireillä ja riippuen vuodenaikasta.

Suomen viralliset auringon nousu- ja laskuajat määritetään Helsingin yliopiston julkaisemassa almanakassa (Taulukko 1). Esimerkiksi vuonna 2023 elokuun 20 päivänä aurinko laskee Helsingissä klo 21.01, Oulussa 21.23 ja Utsjoella 21.55. Vuonna 2023 syyskuun 1 päivänä aurinko laskee Helsingissä klo 20.25, Oulussa 20.38 ja Utsjoella 20.55<sup>10</sup>. Ilmatieteen laitoksen ilmoittamat ajat ovat lähes identtisiä virallisen almanakan

<sup>10</sup> <https://almanakka.helsinki.fi/kalenteri-2023/?month=6>

aikojen kanssa. Metsästäjän olisi tarkistettava ennen metsästyksen aloittamista kyseisen paikkakunnan auringon nousu-/laskuaika. Auringonnousu ja -laskuajat on saatavissa älypuhelimella esimerkiksi Ilmatieteenlaitoksen Sää-sovelluksesta.

Auringon nousut ja laskut vuonna 2023						
Pv	Helsinki		Oulu		Utsjoki	
10.8.	5.20	21.29	4.45	21.59	3.41	22.49
20.8.	5.45	21.01	5.18	21.23	4.33	21.55
1.9.	6.14	20.25	5.56	20.38	5.26	20.55
10.9.	6.35	19.58	6.23	20.05	6.03	20.13
20.9.	6.59	19.27	6.53	19.28	6.43	19.26
1.10.	7.25	18.54	7.26	18.48	7.26	18.36
10.10.	7.47	18.27	7.54	18.15	8.02	17.55

**Taulukko 4.** Auringon nousut ja laskut vuonna 2023. Lähde: <https://almanakka.helsinki.fi/kalenteri-2023/?month=8>

Esimerkiksi, kun Helsingissä aurinko laskee 20.8. klo 21.01, niin metsästys on kielletty klo 22.01 alkaen.

Pohjois-Suomessa kesällä päivä on pidempi, mutta lyhenee syksyn edetessä. Hämärä taas on sitä pitempi, mitä loivemmin aurinko nousee ja laskee. Mitä lähempänä päiväntasaajaa havaintopiste sijaitsee, sitä lyhyempi on hämärän hetki. Suomessa se on lyhimmillään syksyllä ja keväällä, jolloin Aurinko laskee jyrkästi ja pisimmillään vastaavasti talvella ja kesällä. Hämäränaika on pisimmillään kesällä ja talvella ja lyhimmillään keväällä ja syksyllä.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla osaltaan varmistaa, että vesilintukanat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Lisäksi tavoitteena on, että metsästyksen säätely noudattaa kestävän käytön periaatetta ja metsästys olisi eettistä ja vastuullista. Vesilintujen hämärämetsästyksen kiellon tavoitteena on, että lintujen lajintunnistukselle on metsästyksen yhteydessä riittävät valaistusolosuhteet, mikä vähentäisi todennäköisyyttä ampua rauhoitettuja lajeja vahingossa. Toisaalta se mahdollistaisi myös paremmin jättää vapaaehtoisesti ampumatta taantuneita metsästettäviä lajeja.

### 1 §

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa kielletäisiin vesilintujen metsästys auringonlaskua seuraavan tunnin päättymisestä auringonnousua edeltävän tunnin alkuun asti. Haavoittuneen eläimen saisi kuitenkin etsiä, lopettaa ja ottaa metsästäjän haltuun.

### 2 § Voimaantulo

Asetuksen 2 §:n 1 momentissa säädettäisiin asetus tulemaan voimaan elokuussa 2023 kolmen vuoden määräajaksi 31.7.2026 saakka.

## 5 Esityksen vaikutukset

Hämrämetsästyksen kieltämisen positiivisia vaikutuksia ovat lajintunnistuksen ja amputilanteen parantuminen, sekä sosiaalisen kestävyuden paraneminen. Vesilintujen aktiivisin iltalentö ajoittuu hämräaikaan, joten hämrämetsästyksen kieltö todennäköisesti pienentää saaliita.

## 6 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkатыönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi nokikanan metsähanhen metsästyksen kieltämisestä metsästysvuosina 2023–2026. Ehdotus perustuu maa- ja metsätalousministeriön asettaman riistalintutarhauksen ja vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategiaa valmistelevalle työryhmän ehdotukseen<sup>11</sup>.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, MMM/ruokaosasto, ympäristöministeriö, sisäministeriö, poliisihallitus, rajavartiolaitos, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen ympäristökeskus, Helsingin yliopisto/Metsätieteiden osasto/Wetland Ecology Group, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Metsähallitus, Saamelaiskäräjät, Suomen Metsästäjäliitto ry, Suomen Ammatti-riistanhoitajat ry, Luonnon- ja riistanhoitosäätiö, Suomen Kennelliitto ry:n metsästyskoiratyöryhmä, Metsästysspanielit ry, Suomen Pystykorvajärjestö r.y., Kanakoirakerho ry, Saksanseisojakerho ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Suomen Luonnonsuojeluliitto, BirdLife Suomi ry, WWF Suomi, Luonto-Liitto, Natur och Miljö r.f., Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY ja Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry.

Lausunnoissa todettiin pääosin seuraavaa:

Suomen riistakeskus on järjestänyt riistanhoitoyhdistysten (yhteensä 280 kpl) kuulemista varten 9.6-30.6.2023 välisenä aikana internetkyselyn, jonka kautta riistanhoitoyhdistykset voivat antaa lausuntonsa sähköisesti koskien lausuttavaa asiaa. **Lausuntopyyntöön vastasi yhteensä 35 riistanhoitoyhdistystä.** Niistä 26 riistanhoitoyhdistystä ei esittänyt huomautettavaa tai kannatti esitystä. Riistanhoitoyhdistyksistä 9 vastusti esitystä, piti sitä tarpeettomana tai esitti muita keinoja ongelman vähentämiseen: Itä-Päijänteen, Janakkalan, Jokiläänin, Liperin, Orimattilan, Piippolan, Ruoveden ja Vehkalahden-Haminan riistanhoitoyhdistykset. Juankosken riistanhoitoyhdistys kiinnitti huomiota esityksen tulkinnan selkeyttämiseen.

**Ympäristöministeriö** kannattaa asetuseruonnoksessa esitettyä kieltöä. Hämärämetsästyksen kieltö on yhtenä toimenpiteistä keväällä 2023 valmistuneessa vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategiassa ja tavoitteen toteuttaminen asetustasolla on tärkeää. Metsästettäessä on ensiarvoisen tärkeää kyetä tunnistamaan metsästettävä lintu yksiselitteisesti ja tarkasti lajitasonlelle ja siten samalla erottaa metsästettävä laji sekä rauhoitetuista että metsästysrajoitusten alaisista lajeista. Tämä toteutuu parhaiten kieltämällä metsästys hämärällä, jolloin lajin tunnistaminen on käytännössä vaikeaa. Tärkeää on lisäksi, että hämärämetsästyksen kieltö koskee kaikkia metsästettäviä vesilintuja (eikä vain osaa vesilintulajeja), kuten vesilintujen hämärämetsästyksen kieltämistä koskeva asetuseruonnos esittääkin. Kaikkien vesilintujen tunnistaminen hämärässä on vaikeaa, lajista riippumatta.

**Suomen riistakeskus** pitää tarpeellisena, että asetuksen taustamuistiossa täsmennettäisiin, että metsästyksen kieltäminen ei tarkoita kuitenkaan kuolleiden lintujen talteen ottamista tai haavoittuneiden lintujen etsintää ja lopettamista, jota on tehtävä aikaa ja vaivaa säästämättä. Lisäksi Suomen riistakeskus ehdottaa, että koirashaahkan kesämetsästykseseen ei sovellettaisi hämärämetsästysrajoitusta. Koirashaahkan metsästys tapahtuu meren ulkoluodoilla alkukesän hyvissä valo-olosuhteissa, joten hämärämetsästysrajoitus ei ole tässä metsästysmuodossa samalla lailla perusteltu kuin syksyn vesilinnustuksessa. Koirashaahka on myös ainoa tuohon aikaan metsästettävä vesilintulaji. Suomen riistakeskuksen lausunnon liitteenä on alueellisten riistaneuvostojen lausunnot. Kantaa ottaneista neljästä alueellisesta riistaneuvostosta kolme pääpiirteissään kannattaa hämärämetsästyksen kieltämistä.

**Luonnonvarakeskus (Luke)** tukee hämärämetsästyksen kieltämistä metsästysvuosina 2023–2026. Luke kuitenkin huomauttaa, että metsästysaikana elokuun lopusta alkaen ovat Suomessa auringonnousua edeltävä ja

<sup>11</sup> [https://mmm.fi/documents/1410837/0/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintutarhauksen+strategia\\_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+\(1\).pdf/75679f17-9e50-7d15-3a17-7fc3f8cd67f3/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintutarhauksen+strategia\\_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+\(1\).pdf?t=1678090937227](https://mmm.fi/documents/1410837/0/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintutarhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+(1).pdf/75679f17-9e50-7d15-3a17-7fc3f8cd67f3/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintutarhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+(1).pdf?t=1678090937227)

auringonlaskun jälkeinen tunti pääasiallisesti nk. porvarillista hämärää, jolloin aurinko on vähemmän kuin kuusi astetta horisontin alapuolella. Tämän jälkeen alkaa nk. nauttinen hämärä, jolloin tähtiä jo erottuu. Metsästys hämärässä siis jatkuu sallittuna, mutta ajoittuu kiellon myötä kohtalaisiin valaistusolosuhteisiin, eikä pimeässä ole enää sallittua metsästää. Luke ehdottaa, että asetuksen nimeä ja sanamuotoa tarkennetaan siten, että se vastaa asetuksen sisältöä. Vesilintujen hämärämetsästyksen kiellon tavoitteena on, että lintujen lajintunnistukselle on metsästyksen yhteydessä riittävät valaistusolosuhteet, mikä vähentäisi todennäköisyyttä ampua rauhoitettuja lajeja vahingossa. Toisaalta se mahdollistaisi myös paremmin jättää vapaaehtoisesti ampumatta taantuneita metsästettäviä lajeja. Kielto metsästää huonoissa valaistusolosuhteissa on siten johdonmukainen, parantaa puitteita muiden asetusten noudattamiseksi ja edistää taantuvien vesilintujen suojelua. Aineistoa siitä, kuinka suuri osa vesilintusaaliista on aiempina vuosina saatu kiellon piiriin siirtyvänä pimeänä aikana ei ole Lukella tiedossa, joten vaikutuksia kokonaissaaliiseen on vaikea ennustaa.

**Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS** kannattaa esitettyä hämärämetsästyskieltoa, sillä pimeässä metsästäminen lisää haavikoita ja lajintunnistaminen on hyvin vaikeaa. Vastaavanlainen kielto on ollut Yhdysvalloissa ja Kanadassa jo vuosikymmeniä. Kielto voisi olla vieläkin tiukempi, sillä etenkin eteläisessä Suomessa tunti auringonlaskun jälkeen pilvisenä iltana ei näe riittävästi.

**Suomen ympäristökeskus Syke** kannattaa asetusluonnoksessa esitettyä kieltoa. Hämärämetsästyksen kielto on yhtenä toimenpiteistä keväällä 2023 valmistuneessa vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategiassa ja on tärkeää, että strategiassa määritellyt toimenpiteet on lähdetty toteuttamaan viipymättä. Monet vesilintulajit muistuttavat toisiaan muodoltaan, kooltaan ja väritykseltään, ja niiden erottaminen toisistaan heikoissa valolosuhteissa on haastavaa kokeneellekin lintujen tuntijalle. Uhanalaisten ja metsästykseltä rauhoitettujen vesilintujen suojelun kannalta on olennaista, että metsästys tapahtuu olosuhteissa, joissa ammuttava saalis on mahdollista tunnistaa. Tärkeää on, että kielto kattaa kaikki vesilinnut asetusluonnoksessa esitetyllä tavalla. Kiellon tavoitteiden kannalta olisi ongelmallista rajata se koskemaan vain osaa metsästettävistä vesilinnuista.

**Metsähallitus** pitää erittäin tärkeänä toimia, jotka pysäyttävät vesilintukantojen taantumisen ja edistävät kantojen elpymistä. Asetusluonnos on kannatettava, sillä huonoissa valaistusolosuhteissa lajien määrittäminen on vaikeaa ja saaliiksi päätyy siksi myös taantuvia vesilintulajeja. Metsähallitus korostaa lisäksi lajintunnistuksen merkitystä metsästystilanteissa yleensäkin, myös valoisana aikana ja muistuttaa, että metsästystilanteessa ampuminen edellyttää aina varmaa lajin tunnistamista. Tämä mahdollistaa vapaaehtoisesta ampumatta jättämisen ja valikoivan metsästyksen taantuvien lajien osalta.

**Saamelaiskäräjät** esittää, että on ensisijaisesti jokaisen metsästäjän vastuulla jättää ampumatta vesilintu silloin, jos ei voi olla varma siitä, mitä lintulajia on ampumassa. Jos ehdotettu hämärämetsästyksen kielto kuitenkin saatetaan voimaan, tulisi siihen varata mahdollisuus poikkeuksen sallimiseksi saamelaiskulttuurin mukaisen pyynnin yhteydessä.

**Suomen Metsästäjäliitto ry** lausuu, että taustamuistion mukaan hämärämetsästyksen kieltämisen positiivisia vaikutuksia ovat lajintunnistuksen ja ampumatilanteen parantuminen, sekä sosiaalisen kestävyuden paraneminen. Metsästäjäliiton mielestä vesilintujen hämärämetsästyksen kieltämisellä on näitä tavoitteita tukeva vaikutus. Myös ammutun saaliin talteen saaminen todennäköisesti paranee, mikä tukee eettisen metsästyksen näkökulmaa. Asetusesitys on käytännössä linjassa Ruotsin vastaavan vesilinnustuskäytännön kanssa. Asetusesityksen sanamuoto on kuitenkin lausuntokierroksen aikana aiheuttanut epäselvyyksiä ja eri tulkintoja metsästäjissä. Osa metsästäjistä on sanamuodoista ”seuraavan tunnin päättymisestä” ja ”edeltävän tunnin alkuun asti” tulkinnut kiellon olevan sidottu kellon tasatunteihin, mikä ei liene asetuksen tarkoitus. Tätä määrittelyä tulee liiton mielestä tarkentaa selvennyksen vuoksi. Myös säädöksen sanamuodon tarkentaminen vesilintujen ampumiseen metsästyksen sijasta jättäisi vähemmän tulkinnanvaraa ja antaisi tarvittavaa joustavuutta metsästäjälle esimerkiksi aseiden kanssa liikkumiseen passipaikalle ja sieltä pois. Myös valvonnan kannalta kiellon rajaaminen pelkästään vesilintujen ampumiseen olisi selkeämpää. Asetuksen sanamuotoa tulisikin Metsästäjäliiton mielestä selkeyttää seuraavasti: ”Sen lisäksi, mitä muualla säädetään, vesilintujen ampumisen kielto alkaa 60 minuuttia auringonlaskuajan jälkeen, päättyen 60 minuuttia ennen auringonnousua.”

**Maanomistajain Liitto – Jordägarnas Förbund ry** pitää kannatettavana asetusluonnoksessa esitettyä vesilintujen hämäämetsästyksen kieltämisestä. Hämäämetsästyksen kieltäminen tukee vesilintukantojen säilymisestä hyvällä tasolla, on eettisesti oikea linjaus haavakoiden vähentämisen kannalta, lisää metsästäjien turvallisuutta ja parantaa vesilintumetsästyksen julkista kuvaa. Katsomme, että esitysluonnos tukee tätä tavoitetta.

**Metsästysspanielit ry** lausuu, että ei esitä muutoksia, mutta toivoo selkeää ohjeistusta tämän kohdan jalkauttamisessa käytäntöön.

**Suomen Ammattiriistanhoitajat ry** lausuu, että luonnos on pääosin linjassa työryhmän jäsentemme esittämissä ajatuksissa aiemmin kokoontuneen Vesilintutyöryhmän kokouksissa, eikä siihen ole huomautettavaa.

**Eläinsuojeluasiamies** kannattaa ehdotusta vesilintujen hämäämetsästyksen kieltämiseksi. Kantojen suojelun lisäksi kiellon avulla voidaan edistää luonnonvaraisten lintujen hyvinvointia. Hyvinvoinnin näkökulmasta on tärkeää, että riistaa ammuttaessa pyritään tarkkaan, heti tappavaan osumaan ja siten vähennetään riskejä eläinten haavoittumiselle ja kärsimyksen pitkittymiselle. Kuten muistiossa tuodaan esiin, hämäämetsästyksen kieltäminen vähentää riskejä lintujen haavoittumiselle, sillä paremmissa valaistusolosuhteissa etäisyyttä voi arvioida paremmin ja lähestyvän linnun aikaisempi havaitseminen parantaa ampumatilannetta ja osumatarkkuutta. Lisäksi valoisaan aikaan haavakot on helpompi löytää ja lopettaa nopeasti, ja näin kärsimyksen pitkittyminen voidaan välttää. Eläinsuojeluasiamies on aiemmassa 16.6.2021 antamassaan lausunnossaan puoltanut ehdotusta ravintohoukuttimen hyödyntämisen kieltämiseksi vesilintujen metsästyksessä. Ravintohoukuttimen käytön kieltäminen olisi tarpeen niin taantuneiden vesilintulajien suojelun kuin eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta.

**Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry** lausuu, että metsästyspaineen vähentäminen kannaltaan taantuneita vesilintulajeja koskien on perusteltua. Hyvin heikoissa valaistusolosuhteissa tapahtuvassa metsästyksessä lajitunnistus on haasteellista ja metsästyksen toimintamalleja on tarpeen muuttaa. MTK kannattaa periaatetta, jonka mukaan hämäämetsästyksessä tapahtuva vesilintujen metsästys kielletään. Esitystä on kuitenkin syytä muuttaa siten, että kielletään vesilintujen ampuminen auringonlaskua seuraavan tunnin päättymisestä auringonnousua edeltävän tunnin alkuun asti. Muutos esitettyyn asetustekstiin on välttämätön sekä valvonnan, että metsästäjien oikeusturvan kannalta. Jos asetuksessa kielletään sananmukaisesti ko. ajankohdan metsästys, tulee asetuksen perusteluissa olla tarkka määrittely sille, milloin toiminnallisesti metsästys katsotaan alkaneeksi ja milloin se katsotaan päättyneeksi. Vaikka määrittelykin saataisiin vielä tehdyksi, olisi valvonnan käytännön toteutus selkeästi vaikeampaa ampumiskieltoon verrattuna.

**Kanakoierakerho – Hönhundssektionen ry** ei kannata metsästyslainsäädännön tiukentamista tässä asiassa. Metsästys on siitä harvinainen harrastusmuoto, että sitä säädellään useilla eri lakisäädöksillä. Perustana metsästyslaki. Metsästystä valvotaan mm. poliisiviranomaisen toimesta. Metsästys on suurelle osalle suomalaisista tärkeä harrastusmuoto harvaan asutussa maassa, joka antaa huomattavat voimavarat työelämän ja arjen vastapainoksi. Metsästys tulee säilyttää yhtenä suurimmista harrastusmuodoista sellaisenaan myös tulevaisuudessa. Metsästystä voidaan jo nyt säädellä monilla eri työkaluilla riittävästi. Lisäksi seurat voivat rajoittaa metsästämistä omilla alueillaan, kuten parhaaksi näkevät tuntemalla alueellisesti mm. ympäristöolosuhteet. Lisäkiristyksiä lakiin ei enää tarvita. Pelkästään edellytys saalistettavan riistan tunnistamisesta ennen laukausta estää liian hämäämetsästyksen. Käytännössä esitetty uusi asetus ainoastaan hankaloittaa metsästämistä velvoittaen metsästäjää selvittämään joka kerta metsälle lähtiessä tarkkan auringonlasku- ja nousuajan, vaikka todellisuudessa kielletynä aikana ei muutenkaan metsästystä suoritettaisi. Lisäksi pimeyden vaikuttavat sen hetkiset sääolosuhteet suuresti, jotka lyhentävät tai pidentävät hämäämetsästyksen oleellisesti.

**Suomen Luonnonsuojeluliitto** kannattaa esitystä. Se parantaa lintujen määrityksen mahdollisuutta. Luonnonsuojeluliitto esittää, että ministeriö valmistelee Vastuullisen vesilintujen metsästyksen ja riistalintutarhauksen strategia -työryhmän esitysten pohjalta myös muita säännösmuutoksia. Kiireellisintä olisi saada rajoitettua ravintohoukuttimien käyttöä vesilintujen metsästyksessä.

**Birdlife Suomi ry** lausuu, että vesilintujen hämäämetsästyksen kieltäminen on välttämätöntä sekä lajitunnistusvirheiden välttämiseksi että haavakoiden määrän vähentämiseksi. Kuitenkin sallitun metsästyksajan alka-

minen tunti ennen auringonnousua tai päättyminen tunti auringonlaskun jälkeen on lajintunnistuksen näkökulmasta ehdoton maksimi, mikä toteutuu ainoastaan hyvissä olosuhteissa, pilvettöminä päivinä ja metsästyskauden alussa. Myöhemmin syksyllä sekä pilvisinä aamuina ja iltoina, jotka ovat tunnetusti myös suositumpia ja saalisvarmempia metsästysaikoja, luotettava lajintunnistus on mahdollista selvästi lyhyemmän ajan. Kannustaa ministeriötä lisäämään metsästäjille kohdistettua viestintää hämäämetsästyksen ongelmista ja eettisestä metsästyksestä sekä kehottamaan metsästäjiä lopettamaan metsästys asetuksessa säädettyä aikaisemmin aina, kun luotettava tunnistaminen ei ole valaistusolosuhteiden vuoksi mahdollista. Vesilintujen hämärässä metsästämiseen liittyvät ongelmat ovat luonteeltaan pysyviä.

**Eläinten hyvinvointikeskus** kannattaa asetusta vesilintujen hämäämetsästyksen kieltämiseksi. Vesilintujen kantojen suojelun ohella hämäämetsästyksen kiellolla on positiivisia vaikutuksia metsästettävän lajin yksilöiden hyvinvointiin. Riittävässä päivänvalossa etäisyys ammuttavaan lintuun on helpompi arvioida, mikä parantaa osumatarkkuutta ja vähentää haavakoiden määrää. Valoisaan aikaan haavakot on myös helpompi löytää ja lopettaa nopeasti, tarpeetonta kärsimystä välttämällä. Hämäämetsästyksen kieltäminen on omiaan lisäämään metsästyksen eettistä kestävyyttä ja sosiaalista hyväksyttävyyttä myös suuren yleisön silmissä.

**Luonnon- ja riistanhoitosäätiö** puoltaa vesilintujen hämäämetsästyksen kieltä ja taantuvien vesilintujen eteen tehtäviä toimia. Mikäli taantuvan lajin kanta palautuu, voidaan metsästyskielto kumota.

**Saksanseisojakerho ry** kiinnittää huomiota metsästyslain metsästyksen määritelmään: *Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästystä on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkuttelemineen, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttäminen tai jäljittäminen, koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen sekä pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viritettynä pyyntikuntoon.* Saksanseisojakerho esittää, että asetuksessa ei käytetä sanaa "metsästys" tai asetuksessa rajataan metsästys koskemaan vain metsästyslaukauksen ampumista. Haavoittuneen eläimen etsiminen (ml. koiran irti pito) ja lopettaminen ampumalla tulee sallia ilman esitettyä aikarajoitusta ilman eläinten hyvinvointilain soveltamista. SSK toivoo, että elinolosuhteiden ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tukirahojen (esim. SOTKA- hanke) ja yhteistoimintaan metsästys- ja metsästyskoirajärjestöjen kanssa lisätään. SSK toivoo, että metsästäjille ja metsästyksen vastustajille lisätään neuvontaa ja opastusta riistakantojen turvaamisesta. Tällä vahvistetaan kestävä käytön perinnettä ja tuetaan suomalaisen metsästyskulttuurin säilyminen. Vaikuttavuudeltaan opastus ja neuvonta voivat olla tehokkaampi tapa, kuin metsästyksen kieltäminen. SSK esittää, että perustelumuiiota täydennetään valvonnan toteuttamisen kuvaamisella ja niiden kustannusvaikutusten selvittämisellä.

**SEY Suomen eläinsuojelu** puoltaa ehdotusta hämäämetsästyksen kieltämisestä. Metsästyksen rajoittaminen valoisaan aikaan suojelee myös muita yöaikaan aktiivisia eläinlajeja ja ehkäisee henkilövahinkoja. Lausuu, että uudistus on hyvä ja uskoo sillä tehostettavan vesilintujen kantojen suojelua sekä vähennettävän eläinryhmien tarpeetonta kärsimystä. Toivoo hämäämetsästyksen kiellon laajentamista tulevaisuudessa myös muihin lintu- ja eläinlajeihin, sillä metsästyslain edellyttämä lajintunnistus on hämärässä hyvin haastavaa ja sen seurauksena monien jopa rauhoitettujen lajien yksilöt joutuvat tarpeettomasti ammutuiksi. Olisi toivonut nyt tehtäviin asetusmuutoksiin mukaan myös ravintohoukuttimen käytön kieltämistä vesilintujen metsästyksessä, jota esitettiin toteutettavaksi jo 2021. Ravintohoukuttimen käyttö johtaa väijäämättä ylisuuriin saaliisiin, vesistöjen rehevöitymiseen, kohonneeseen riskiin eläintautien leviämisestä sekä turhiin kuolemiin ja kärsimykseen eläimille. Ravintohoukuttimen käyttö on merkittävä tekijä ylitehokkaan metsästyksen ja sitä kautta alueellisten vesilintukantojen taantumisen taustalla. Ilman ravintohoukuttimen käytön kieltämistä on vaikeaa nähdä vesilintujen suojelun ja kantojen elvyttämisen toteutuvan asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

**Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry** pitää ministeriön esitystä hämäämetsästyskiellosta hyvänä. Tulisi kuitenkin ottaa huomioon mahdollisuus säätää hämäämetsästyksen kieltämisestä valtioneuvoston asetuksella tois- taiseksi. Asetuksessa tulisi kuitenkin säätää hämäämetsästyksen kieltäminen auringonlaskun ja auringonnou- sun välisenä aikana, mikä olisi kaikkein varmintä ja selkeintä. Liitto muistuttaa myös, että metsästyksen val- vonta on syytä panostaa, jotta säädös ei jää kuolleeksi kirjaimeksi.



MMM/ruokaosastolla, Sisäministeriöllä, Poliisihallituksella ei ole lausuttavaa.

Lausuntojen perusteella asetuksen 1 §:n lisättäisiin säännös, jossa säädettäisiin, että haavoittuneen eläimen saisi kuitenkin etsiä, lopettaa ja ottaa metsästäjän haltuun. Lisäksi muistioon on lisätty asetuksen soveltamista selventävä esimerkki: ”Esimerkiksi, kun Helsingissä aurinko laskee 20.8. klo 21.01, niin metsästys olisi kielletty klo 22.01 alkaen.”

## **7 Voimaantulo**

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.8.2023 ja se olisi voimassa 31 päivään heinäkuuta 2026 asti.